

1. medzinárodná konferencia vlastníkov a obhospodarovateľov lesov na Slovensku

V dňoch 10. – 11. marca 2009 sa priestoroch hotela DAM v Košickej Belej konala medzinárodná vedecká konferencia pod názvom „1. medzinárodná konferencia vlastníkov a obhospodarovateľov lesov na Slovensku“. Podujatie organizovalo Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov (GRZVNL).

Cieľom konferencie bolo oboznámiť vlastníkov a užívateľov lesov, ako aj občanov vidieka s hlavnými stratégiami SR a EÚ v oblasti lesníctva, životného prostredia a ochrany prírody, prezentovať úspešné príklady obhospodarovania lesného majetku a propagovať zmysel združovania vlastníkov.

Hlavnými témami konferencie boli:

- Práva vlastníkov lesa,
- Koncepcia lesného hospodárstva v SR a EÚ,
- Ochrana životného prostredia v SR a EÚ,
- Ekonomika vlastníkov lesov.

Konferencie sa v priebehu 2 dní zúčastnilo viac ako 140 účastníkov zo Slovenska, ČR a Maďarska. Pozvanie prijali významní stratégovia v oblasti lesníctva, životného prostredia a ochrany vlastníckych práv, predstavitelia MP SR, MŽP SR, VÚC Košice, Mesta Košice, NLC Zvolen, TU Zvolen, Sdruženie vlastníkov obecných a súkromných lesov v ČR (SVOL ČR), Konfederácie európskych vlastníkov lesov (CEPF), a vlastníci i obhospodarovatelia lesov z celého Slovenska.

Prvý rokovací deň medzinárodnej konferencie otvoril predseda výkonného výboru GRZVNL Ing. Jozef Vlčák. Po ňom sa postupne ujali slova vo svojich príhovoroch: minister pôdohospodárstva SR Ing. Stanislav Becík, PhD., generálny riaditeľ lesníckej sekcie MP SR prof. Ing. Július Novotný, CSc., štátny tajomník MŽP SR Ing. Jaroslav Jaduš, zástupca Košického samosprávneho kraja Ing. Oliver Kovács a primátor Mesta Košice Ing. František Knapík.

Nasledoval blok prednášok, v ktorom ako prvý vystúpil generálny riaditeľ NLC doc. Ing. Konôpka, CSc. s referátom „*Stratégia EÚ v lesníctve*“, kde chronologicky zhodnotil európsku lesnícku politiku, prijaté lesnícko-politické dokumenty a reakciu SR v kontexte s prijatými závermi EÚ v oblasti lesníctva. Vo svojom druhom príspevku „*Lesníctvo a jeho budúcnosť v rámci vízie*

slovenskej spoločnosti“ predstavil obsah štúdie – Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti, pričom osobitnú pozornosť venoval kritickému posúdeniu tohto dokumentu z hľadiska lesníctva. Dotkol sa tiež aktuálnej problematiky globálnej finančnej a hospodárskej krízy a ich dopadov na lesné hospodárstvo.

Odborný poradca SVOL ČR Ing. Petr Jelínek odprezentoval referát na tému „*Vlastníci lesov a Národný lesnícky program II v ČR*“, v ktorom informoval účastníkov konferencie o aktívnej participácii súkromných vlastníkov lesov na tvorbe NLP II v Českej republike.

Druhý zahraničný príspevok „*Der Zentralverband der Europäischen Waldbesitzer und seine Tätigkeit in Zentral und Osteuropa*“ predniesol zástupca CEPF Dr. Atilla Lengyel. Priblížil v ňom hlavné aktivity konfederácie v Strednej a Východnej Európe zamerané na podporu neštátneho lesníckeho sektora v národnom, resp. medzinárodnom dialógu o lesníckej politike, združovania vlastníkov a lepšej informovanosti o lesníckych témach diskutovaných v EÚ smerom k nečlenským krajinám.

Asi najviac očakávaným príspevkom bola prezentácia generálneho riaditeľa lesníckej sekcie MP SR prof. Ing. Júliusa Novotného, CSc. o „*Hlavných prioritách LH SR v súčasnosti a ich realizácii*“. Päť definovaných priorít má zmierniť dôsledky hospodárskej krízy na LH SR a pomôcť lesníkom prežiť toto obdobie s minimalizovaním negatívnych dopadov na les, lesníctvo a funkcie lesa, ktoré les poskytuje pre spoločnosť. Jedná sa o:

1. Opatrenia na zmiernenie dopadu globálnej krízy na ekonomiku lesného hospodárstva Slovenska,
2. Zefektívnenie financovania LH SR (vrátane vytvorenia nového modelu financovania),
3. Zmiernenie hynutia smrečín a zastavenie lykožrútovej kalamity v smrečínach,
4. Zosúladenie právnych predpisov v oblasti lesníctva a ochrany prírody s osobitným dôrazom na chránené územia národného a európskeho významu,
5. Systematické riešenie problému majetkovej ujmy, náhrad a daní v LH.

„Nový prístup k funkciám lesov a ich integrovanému využívaniu v krajine ako perspektíva lesníctva“ prezentoval vo svojom referáte prof. Ing. Vladimír Čaboun, CSc. z NLC, podľa ktorého sa javí podstatne efektívnejšia a pragmatickejšia cesta funkčnej integrácie pred cestou účelovej diferenciacie a prioritizácie niektorých z funkcií lesov.

Na problémy s nekoordinovanosťou, predimenzovanosťou a duplicitnosťou navrhutej siete území NATURA poukázal vo svojej prednáške Ing. Ľuboslav Mika zo ŠOP SR.

S jedným z posledných príspevkom prvého rokovacieho dňa „Náhrada za obmedzenie hospodárenia na lesnej pôde – súčasný právny stav a námety de lege ferenda“ vystúpil doc. Bc. Ing. Rastislav Šulek, PhD. z TU Zvolen, v ktorom upriamil pozornosť na zložitosť, resp. nejednoznačnosť procesu uplatnenia nároku na náhradu majetkovej ujmy a z toho vyplývajúcu potrebu úpravy predmetnej zákonnej normy.

Na návrh ministra pôdohospodárstva SR sa konferencie zúčastnil aj generálny riaditeľ Sekcie poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, MP SR Ing. Marek Kodada, ktorý prítomných informoval o I. výzve pre lesnícke opatrenia v rámci Programu rozvoja vidieka SR (PRV SR) 2007 – 2013 z pohľadu procesu podávania projektov (počet podaných projektov, predpokladaná výška finančných prostriedkov, ktoré budú na spomenuté opatrenia uvoľnené) a taktiež o aktuálnom stave vyhodnocovania prijatých projektov, resp. o termíne ukončenia procesu vyhodnocovania a nakoňtrahovania už schválených projektov. V ďalšej časti svojho vystúpenia Ing. Kodada odpovedal na otázky účastníkov konferencie súvisiace najmä s podporou lesníctva prostredníctvom projektových podôp a priamych platieb.

Druhý deň konferencie sa debata točila okolo hlavného neuralgického bodu, a to rozporu medzi neúmernými nárokmi ochrany prírody, obmedzujúcimi záujmy vlastníkov lesov na jednej strane, a nedostatočnosťou a nefunkčnosťou systému náhrady ujmy na strane druhej. Opakovane sa poukazovalo na neúnosne vysoký plošný podiel navrhnutých území systému NATURA 2000 na Slovensku (28 % územia, viac ako 57 % plochy lesov).

So svojimi príspevkami postupne vystúpili: Ing. Roman Šimek (SVOL), Ing. Ján Štefánik (Lesy SR, š. p.), Ing. Juraj Vanko (Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska).

Zásadnú prednášku, ktorá našla u zástupcov vlastníkov širokú podporu mal riaditeľ odboru ochrany prírody pre územnú ochranu, Sekcie pre ochranu prírody a krajiny MŽP SR Ing. Jozef Vojtek. Nazval ju „Všetko je inak“ a predstavil novú politiku MŽP na úseku územnej ochrany:

- Pripustil chyby zdedené v minulosti pri vyhlasovaní chránených území na teritoriálnom princípe, nie vždy s ohľadom na stav predmetu ochrany.
 - Špeciálne kriticky sa vyjadril k návrhu území NATURA v období 2002 – 2006, zvlášť pri chránených vtáčích územiach, keď spomenul pomerne zásadnú chybu pri spracovaní návrhov. Podľa jeho názoru zásadný podiel na tom mali mimovládne organizácie. Boli naznačené kroky vlády smerom k prehodnoteniu celého schváleného návrhu na základe vedeckého zdôvodnenia.
 - Pripravovanú zásadnú zmenu stratégie územnej ochrany prírody charakterizoval ako odklon od ochrany procesov smerom k dôslednej ochrane vybraných území. V lesoch by sa prioritný záujem štátu mal zamerať na dôslednú ochranu dvoch najzachovalejších biotopov s výmerou nad 50 ha pre každý geoeosystém, čo predpokladá vedecké prehodnotenie siete existujúcich chránených území. Takto sa má dosiahnuť efektívny rozsah územnej ochrany zosúladený s ekonomickými možnosťami štátu.
 - Pracuje sa na príprave nového zákona o ochrane prírody, ktorý by mal byť stručnejší a jednoznačný, mal by v prvom rade obsahovať všetky povinné európske normatívy, a všetky podrobnosti týkajúce sa manažmentu chránených území by mali byť spracované formou osobitných predpisov, vypracovaných zvlášť pre každé chránené územie. Stupne ochrany prírody by mali zaniknúť.
- Pohľad Európskej únie na danú problematiku predniesol riaditeľ odboru ochrany prírodných zdrojov pri Európskej komisii doc. RNDr. Ladislav Miko, PhD.:
- Vysvetlil širšie súvislosti problému, pripomenul že ide o dobrovoľný záväzok a zároveň podmienku vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie.
 - Pripustil, že v časovej tiesni, ktorej bolo Slovensko na rozdiel od starých členov únie pri príprave návrhu vystavené, sa mohli stať aj

chyby, zároveň však vyjadril nesúhlas s názorom o neobdobnosti predloženého návrhu.

- Vo vzťahu k mimovládny organizáciám deklaroval názorovú otvorenosť a slobodu ako základný princíp EÚ, a ubezpečil prítomných, že jediným kritériom ktorým sa riadia rozhodnutia komisie je odbornosť.
- Naznačil možnosti určitých korekcií schváleného návrhu systému NATURA pre Slovensko na základe vedeckého zdôvodnenia, zásadné zmeny však už z hľadiska na etapu, v ktorej sa celý proces nachádza, nepredpokladá za reálne. Vyšší podiel navrhnutých „naturovských“ území na Slovensku v porovnaní so štátnymi západnej Európy je objektívne daný vyšším stupňom zachovalosti prírody na Slovensku a tým aj väčšou váhou jej významu pre celú Európu.
- Vyzval zainteresované strany a zvlášť lesníkov a vlastníkov lesa, aby ďalšiu diskusiu skôr ako na boj s ochranou prírody a revíziu rozsahu navrhnutých území smerovali na manažment „naturovských“ území, ktorý sa v systéme NATURA vo väčšine prípadov odchyľuje od bežného hospodárenia v lesoch minimálne a rozhodne neznamená bezzášahovosť.
- Tam, kde dôjde k ujme v dôsledku obmedzení vlastníckych práv prináleží obhospodarovateľovi lesa náhrada, na ktorú EK umožnila národným vládam čerpať prostriedky EÚ, čo sa na Slovensku realizuje cez PRV. Diskusia o zlepšení funkčnosti tohto systému je úplne na mieste.

Prednesené i súvisiace príspevky boli vydané vo forme 74-stranového zborníka. Z konferencie boli prijaté nasledovné závery:

V inštitucionálnej oblasti:

- S cieľom presadzovania oprávnených záujmov vlastníkov lesov vytvorí zjednocujúce štruktúry, dostatočne personálne, inštitucionálne a odborne schopné ich formulovať a obhajovať na všetkých úrovniach riadenia a rozhodovania.
- Zváží možnosti presadzovania záujmov vlastníkov lesov aj prostredníctvom Slovenskej lesníckej komory.
- Na lesníckej sekcii MP SR vytvorí osobitnú pracovnú pozíciu na riešenie problematiky nešťátneho lesníckeho sektora.
- V oblasti čerpania verejných zdrojov a financovania lesného hospodárstva:

- Zjednoduší systém čerpania finančných prostriedkov z Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013 a národných podpôr; zrýchlí proces administrácie prijatých žiadostí vrátane uzatvárania zmlúv a poskytovania finančných prostriedkov; umožní čerpanie finančných prostriedkov z EÚ – PRV obhospodarovateľom lesa (v prípadoch prenájmu).
- Doplní systém podpory o možnosť zalesňovania nevyužívaných poľnohospodárskych plôch (tzv. biele plochy); umožní túto podporu aj na územiach NATURA 2000.
- S cieľom udržania zamestnanosti v lesnom hospodárstve a zmiernenie negatívnych dopadov súčasnej hospodárskej krízy v sociálnej, environmentálnej a hospodárskej oblasti vytvorí podmienky na financovanie nákladových činností (najmä zalesňovanie, výchova lesných porastov a ich ochrana pred pôsobením škodlivých činiteľov) v lesnom hospodárstve z verejných zdrojov, ktoré sú v súčasnej nepriaznivej ekonomickej situácii a problémov s odbytom hlavnej komodity (dreva) výrazne utlmané.
- Vytvorí osobitný podporný fond v lesnom hospodárstve so zameraním na zabezpečenie financovania lesníckych činností vytvárajúcich podmienky na uplatňovanie trvalo udržateľného obhospodarovania lesov a plnenia požadovaných funkcií lesa.
- Vytvorí stimuly na podporu využívania dreva ako nenahraditeľného obnoviteľného zdroja, s dôrazom na energetické využívanie drevnej biomasy.

V legislatívnej oblasti:

- V súlade s programovým vyhlásením vlády zabezpečiť urýchlené vypracovanie a schválenie nového zákona o ochrane prírody a krajiny, s cieľom zosúladienia právnych predpisov v ochrane prírody s právnymi predpismi v oblasti lesného hospodárstva,
- Zabezpečiť prehodnotenie všetkých právnych predpisov, z ktorých uplatňovania vznikajú vlastníkom a obhospodarovateľom lesa obmedzenia a vytvorí podmienky na úhradu ujmy za obmedzenie vlastníckych práv,
- Novelou zákona o dani z nehnuteľností obmedzí možnosť neúmerneho a ekonomicky nezvládateľného zvyšovania daní z lesných pozemkov správcami dane.

V oblasti ochrany prírody a krajiny:

- Urýchlene prehodnotiť rozsah území NATURA 2000 (výmera, početnosť a obmedzenia).
- Urýchlene prehodnotiť rozsah národnej siete chránených území (veľkoplošné chránené územia, maloplošné chránené územia) z hľadiska požadovaného predmetu ich ochrany, výmery, rozsahu nutných obmedzení a ich ekonomických dopadov v závislosti na spoločenskej objednávke štátu.
- Vytvoriť efektívny a účinný nástroj proti šíreniu škodlivých činiteľov z chránených území zabezpečovaný orgánmi a organizáciami ochrany prírody tak, aby boli vytvorené dostatočné finančné prostriedky na realizáciu potrebných ochranných a obranných opatrení.
- Opatrenia na zabezpečenie priaznivého stavu a zlepšenie predmetu ochrany prírody zabezpečovať prostredníctvom vlastníkov pozemkov alebo v úzkej súčinnosti s nimi.
- Opatrenia na zabezpečenie priaznivého stavu a zlepšenie predmetu ochrany prírody, najmä

území NATURA 2000, zabezpečovať vhodným manažmentom pri maximálne možnom zachovaní tradičných spôsobov hospodárenia a nie neodôvodneným a nadbytočným zvyšovaním obmedzení.

Možno konštatovať, že táto tematická konferencia vlastníkov a obhospodarovateľov lesov bola zorganizovaná na vysokej odbornej i spoločenskej úrovni. Všetci zúčastnení ocenili konanie podobných stretnutí ako veľmi efektívneho spôsobu výmeny a získavania skúseností z rôznych slovenských, resp. európskych regiónov, ako aj oboznámenia relevantných inštitúcií, štátnej správy, či politikov s problémami a návrhmi ich riešení v oblasti súkromného vlastníctva a užívania lesov.

Peter BALOGH
Národné lesnícke centrum
T. G. Masaryka 22
SK – 960 92 Zvolen